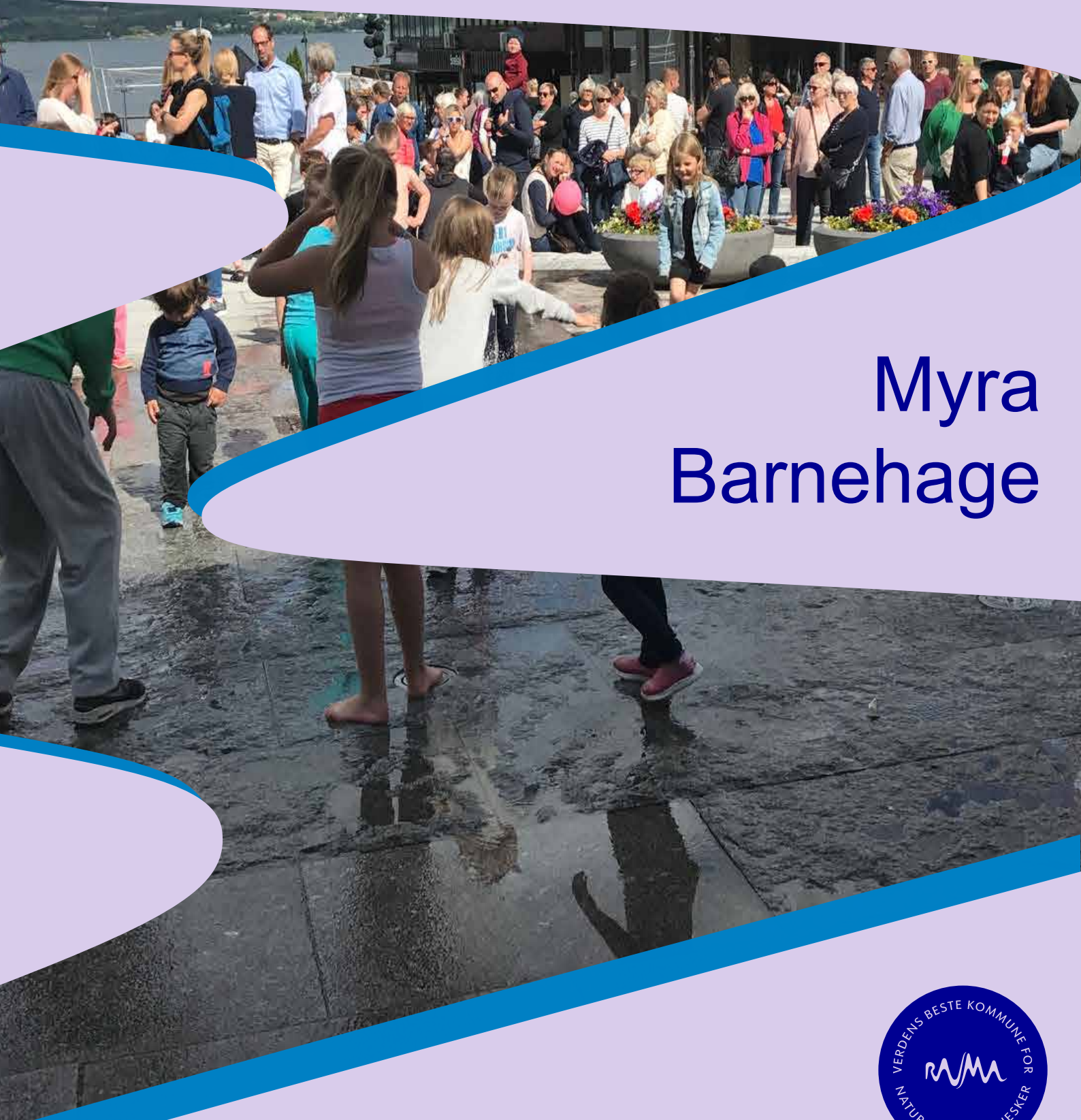

ÅRSPLAN 2023 - 2024

Myra Barnehage

Innhold

Rauma kommune Myra barnehage	4
FORORD	6
OM BARNEHAGEN	8
Myra barnehage sitt verdigrunnlag	9
Læring.....	10
Omsorg	10
Danning.....	10
Små steg for kloden.....	11
Definisjon på miljø –hva ligger i vår forståelse?.....	12
MILJØTRAPPA	13
Syngende barnehage	14
Sunnere barn.....	15
Barnas trafikk klubb – trygg trafikk	16
HVORDAN JOBBER BARNEHAGEN MED DE SYV FAGOMRÅDENE	17
Progresjonsplan for de syv fagområdene	18
Kommunikasjon, språk og tekst	18
Kropp, bevegelse, mat og helse	19
Kunst, kultur og kreativitet.....	20
Natur, miljø og teknologi	20
Etikk, religion og filosofi	22
Nærmiljø og samfunn	22
Antall, rom og form	23

Adresse: Kamsvegen 1c 6300

Åndalsnes Mail:

tomas.hage@rauma.kommune.no

Hjemmeside: [www.https://www.rauma.kommune.no/tjenester/barnehage/finn-barnehage/myra-barnehage-andalsnes/](https://www.rauma.kommune.no/tjenester/barnehage/finn-barnehage/myra-barnehage-andalsnes/)

Telefon: 90178081

FORORD

Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver er en forskrift til lov om barnehager og kom første gang i 1996. Den er sist revidert i 2017. Målet med rammeplanen er å gi styrer, pedagogiske ledere og det øvrige personalet en forpliktende ramme for planlegging, gjennomføring og vurdering av barnehagens virksomhet. Rammeplanen redegjør for barnehagens samfunnsmandat, og innholdet skal synliggjøres i årsplanene til barnehagene.

Alle barnehager er pålagt å skrive årsplan, og den skal presentere barnehagen på en slik måte at det tydelig kommer fram hvordan personalet jobber med alle områdene i rammeplanen. I denne årsplanen er kapitlene bygd opp slik:

Beskrivelse av hvordan vi skal, bør og ønsker å ha det.

Beskrivelse av hvordan vi vil gjennomføre dette i praksis her hos oss.

Alle som jobber i barnehagen er pålagt taushetsplikt og må skrive under på et taushetsløfte i forhold til informasjon som gjelder barna, foresatte og personalet. Videre må alle som ansettes legge fram politiattest ved tiltredelse. Attesten skal vise om vedkommende er siktet, tiltalt eller dømt for seksuelle overgrep.

Barnehage og skole har fra 2011 endret formål som er mer i samsvar med hverandre. Den nye formålsparagrafen ivaretar vår kulturelle tradisjon og mangfold og uttrykker felles verdier slik disse kommer til uttrykk i kristen og humanistisk tradisjon, ulike religioner og livssyn, slik de er forankret i menneskerettighetene. Det nye formålet slår fast at barnehagen skal videreføre et helhetlig læringssyn der omsorg og lek, læring og danning skal være grunnlag for barns allsidige utvikling. Med den nye formålsbestemmelsen har barnehagens samfunnsmandat blitt mer omfattende og tydelig og det stilles høye krav til barnehagepersonalet som skal praktisere disse verdiene i daglig samspill med barna og i samarbeid med foreldrene.

Barnehagene i Rauma kommune har fire satsningsområder. Det er pedagogisk ledelse, språk, tidlig innsats og sosial kompetanse. Disse fire satsningsområder synliggjøres i kapitlet om danning, lek, læring og omsorg, samt i de ulike fagområdene.

Rauma kommune sin visjon er: Verdens beste kommune for natur glade mennesker!

Rauma kommune sine kjerneverdier er: [Samarbeidsvillig](#) – [Ekte](#) – [Raus](#) skal prege våre barnehager.

Årsplan med progresjonsplan skal utarbeides på grunnlag av barnehageloven, kommunale styringsdokumenter, brukerundersøkelser og evalueringen av forrige årsplan.

Styringsdokumenter: Lov om barnehage, Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver, Rauma kommunes budsjett og økonomi plan, Rauma kommune sin plan for overganger mellom barnehage og barnehage og fra barnehage til skole, Barnehagens vedtekter og SOL (Sammen Om Lesing)

OM BARNEHAGEN

Myra barnehage er en kommunal heldagsbarnehage, som ligger sentralt plassert i forhold til sentrum, skoler, bibliotek, gymsal og turområder på Åndalsnes. Vi er delt i 3 avdelinger, Fossekall, Linerle og Svane. Åpningstiden er fra 07.15 til 16.30. Myra barnehage har tilbud til barn 0 - 6 år, 5,4 og 3 dager i uken. Den har vært i drift siden 1986 og har i dag 84 plasser.

Hver dag møtes barn i alderen 0-6 år i Myra barnehage, for å dele opplevelser, barndom og hverdag. Sammen med dem er det voksne som er engasjerte i og opptatt av barndommens egenverdi, av barnehagefaget og av mennesker. Å jobbe i barnehage er å være i stadig endring, det er noe av det som gjør jobben så ufattelig spennende. Selv om mange ting ruller og går hver dag, vi styres av åpningstider, måltider og soverutiner, så er det mye som diskuteres, prøves ut og evalueres hele tiden. Alt arbeid vi gjør og alle endringer som skjer er forankret i Rauma kommunes grunnleggende kjerneverdier,

Samarbeidsvillig – Ekte – Raus.

Faglig ansvarlig for årsplanen ved styrer: Tomas Hage
Årsplanen ble fastsatt i barnehagens samarbeidsutvalg
den:

Myra barnehage sitt verdigrunnlag

Vårt verdigrunnlag presenteres her sammen med vår visjon "I e UNIK". Når vi arbeider med verdiene

våre: *humor, kompetanse, mestring og annerkjennelse* legger det et grunnlag for at vi alle blir unike.

I e

hUmor

kompetaNse

mestriNg

annerKjennelse

Humor: *I Myra skal vi le og ha det bra*

Gjennom humor bygges det gode og trygge relasjoner som er med på å gi et godt og positivt miljø på barnehagen, mellom barna, foresatte og personalet. Humor er med på å bryte ned vanskelige temaer og situasjoner, og kan bidra til å påvirke hvordan en person har det, både sosialt og i jobbsammenheng. Humor frembringer glede, latter og fellesskap.

Kompetanse: *Med kompetanse mener vi at vi er villige til å være i utvikling*

I barnehagen finner vi ulike kompetanser, barns kompetanse i lek og samspill, personalets faglige kompetanse og den uskrevne kompetansen som kommer gjennom erfaring som er relevant for barnehagen som pedagogisk virksomhet. Kompetanse gir trygghet.

Mestring: *Vi skal ta hvert barn i å gjøre noe bra, hver dag.*

I Myra barnehage jobber vi med mestring med søkelys på å legge til rette for at alle barn og ansatte får oppleve mestring ut ifra forutsetning, interesser, ønsker og behov. Barna og voksne skal få mulighet til å oppleve mestring i motgang, utfordringer, vanskelige følelser, sosialt samspill og kognitive og motoriske aktiviteter. Ved mestring utvikles selvbilde, trivsel og glede.

Annerkjennelse: *Se hvert barn, hver dag. Ta barna på alvor.*

Annerkjennelse er en viktig forutsetning for å skape trygghet, forståelse og empati for andre, og vil bidra til at alle får kjenne på en følelse av tilhørighet som individ og gruppe.

Annerkjennelse handler om å bli sett, hørt og respektert uavhengig av forutsetning, funksjon eller alder.

Lek

Slik legger barnehagen til rette for lek: Leken er den viktigste aktiviteten for barna gjennom dagen. Gjennom leken utvikles sosiale og språklige ferdigheter. Lek er en kilde til humor og glede, og gjennom ulike former for lek får barna mulighet til å uttrykke seg og kjenne at egen opplevelsesverden gjelder. Personalet må legge til rette for god lek gjennom å ha et bevisst forhold til hvilke leker og materiell barna presenteres for, og hvordan rommene er utformet for at barna skal ha plass og rom for å utfolde seg. Dagsrytmen og planer organiseres fleksibelt, slik at de rutinemessige/planlagte aktiviteter ikke begrenser leken. Personalets rolle/deltagelse i leken er viktig for å øke lekekompetansen hos barna og det styrker relasjonene. Barna får oppleve at den voksne tar deres perspektiv, ser dem, bekrefter barna og tilpasser seg deres lek. Ved observasjon og aktiv deltagelse klarer man også å se de som strever i leken og kan veilede og støtte dem.

Læring

Slik ser barnehagen på læring: Læring skjer hele tiden, og særlig gjennom leken, hvor barnet tilegner seg språk, sosiale ferdigheter og kunnskaper i samspill med andre. Læring skjer også gjennom tilrettelagte pedagogiske opplegg hvor barna får erfaringer og opplevelser knyttet til de ulike temaene vi jobber med. Gjennom impulser og inntrykk som bearbeides og gjenkalles, vil nye kunnskaper og ferdigheter etableres.

Omsorg

Slik tenker vi om omsorg: Barn tilbringer mye av sin våkne tid i barnehagen og skal møte omsorg i alle situasjoner. God omsorg er grunnleggende for å kunne utvikle og utfolde seg. Omsorg handler om å gi tid og rom for barnets ulike behov og at personalet er sensitive for barns behov, og er tilgjengelige og anerkjennende.

Danning

Slik tenker vi at danning skjer: Danning er en livslang prosess hvor vi gjennom samspill med omgivelsene preger og blir preget og utvikler vår egen identitet. Barnehagen støtter prosessen gjennom å legge til rette for mangfold, undring og utforskning i et trygt miljø. Barna skal oppleve at her er plass til å være seg selv og at ulike uttrykk og væremåter blir anerkjent og respektert.

SunnereBarn

Fra barnehage året 2023/2024 er det disse fire områdene - Sunnere Barn, Små steg for Kloden, Syngende Barnehage og Barnas trafikk klubb med trygg trafikk som blir våre hovedtema gjennom året. De skal sammen med rammeplanen for barnehager, Myra barnehage sitt verdigrunnlag og progresjonsplanen for de syv fagområdene styre vårt arbeid fremover.

Små steg for kloden

Her kan vi se de små, ibland store stegen barna tar i sin utvikling både motorisk og sosialt. Vi skal alle som arbeider her på Myra ta egne steg i vår utvikling og forbedre vår praksis. Barnehagen skal også ta steg og bli et bedre sted for både barn, foresatte og ansatte.

Barna skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Bærekraftig utvikling omfatter natur, økonomi og sosiale forhold og er en forutsetning for å ta vare på livet på jorden slik vi kjenner det. Barnehagen har derfor en viktig oppgave i å fremme verdier, holdninger og praksis for et mere bærekraftig samfunn.

Bærekraftig utvikling handler om at mennesker som lever i dag, får dekket sine grunnleggende behov uten å ødelegge fremtidige generasjoners mulighet til å dekke sine. Barnehagen skal bidra til at barna kan forstå at dagens handlinger har konsekvenser for fremtiden. Barnehagen skal legge grunnlag for barnas evne til å tenke kritisk, handle etisk og vise solidaritet. Barna skal gjøre erfaringer med å gi omsorg og ta vare på omgivelsene og naturen.

Vi har sett og erfart at naturen er den viktigste læringsarenaen barna har. Lek i naturen gir barna naturopplevelser, kreativitet, kroppsbeherskelse og sanseintrykk. Undersøkelser viser at barn som har mulighet til lek i variert utemiljø får bedre koordinasjon, bedre balanse og bedre orienteringsevne. Barna blir også mer kreative og flinkere til å samarbeide. Naturen gir utfordring til alle barn, på alle utviklingsnivå, og barn lærer best når de får utfordringer. Barn i bevegelse er glade barn. Naturen gir opplevelser, som igjen gir barna mye å snakke om og en rikere språkutvikling.

Naturen lærer også barn om det å ta ansvar, og gir barna rom for å undre seg.

Barn trenger ikke å bli sysselsatt og underholdt hele tiden – de trenger ikke alltid ha ei fiks ferdig underholdningsopplegg. Underholdning er ikke det samme som opplevelser. Naturen selv leverer ingen ferdige opplegg, men naturen er et ypperlig treningsområde. Vi kan hjelpe barn ved å gå ut sammen med dem, lukke munnen, legge hendene på ryggen og ikke utøve så mye kontroll. Barn som ferdes i naturen, beholder sitt åpne sinn, og det er noe de alltid vil ha nytte av – de kan oppleve glede ved å ferdes i naturen. Spørsmål og utforskning dukker naturlig opp underveis.

Det er opp til oss voksne å følge opp deres spørsmål og søke svar. Og barnets nysgjerrighet og lekelyst vil følge dem livet ut. Vi ønsker å gi barna gode miljøvaner som de skal ta med seg videre i livet. Derfor syntes vi det er viktig at barna får kunnskap om resirkulering og gjenvinning slik at de lærer å ta vare på naturen.

Rammeplan for barnehagen har klare føringer på arbeidet med miljø i barnehagen. Barnehagen skal bidra til at barna får grunnleggende innsikt i natur, miljøvern og samspillet i naturen og ikke minst oppleve glede ved å ferdes i naturen. Personalet skal "i tale og handling fremme en forståelse for bærekraftig utvikling". Barns nysgjerrighet, interesser og forutsetninger skal ligge til grunn for dette arbeidet. Rammeplanen sier også noe om metodene -iaktta, undre seg, eksperimentere, systematisere, beskrive og samtale.

Definisjon på miljø –hva ligger i vår forståelse?

Begrepet miljø rommer mye. Det handler om kunnskap om naturen. Å lære om dyr, planter, årstider og vær og om samspillet mellom mennesker og natur. Ikke minst handler det om å få en forståelse av betydningen av en bærekraftig utvikling. Det å få en forståelse av at ikke alle har tilgang til natur og rent vann. Miljøarbeidet i barnehagen handler om å gi barna glede over å oppleve natur og få respekt for det som lever rundt oss. I tillegg vise de hvilke mulighet vi har til å være med og bidra til å bevare naturen rundt oss.

MILJØTRAPPA

Trinn 1. 1 åringen – sanse

For ettåringene kan det være nok å bruke sansene. Se på snøen som laver ned eller kjenne lukt og smak av regn. Ha voksne som går på tur og få oppleve alle årstider ute ut fra deres mestringsnivå.

Trinn 2. 2 åringen – oppleve / iaktta

Toåringen kan være ute i all slags vær. Være nær naturen – plukke blomster, studere småkryp og øve på å ferdes i ulendt terreng.

Trinn 3. 3 åringen – være aktiv i naturen

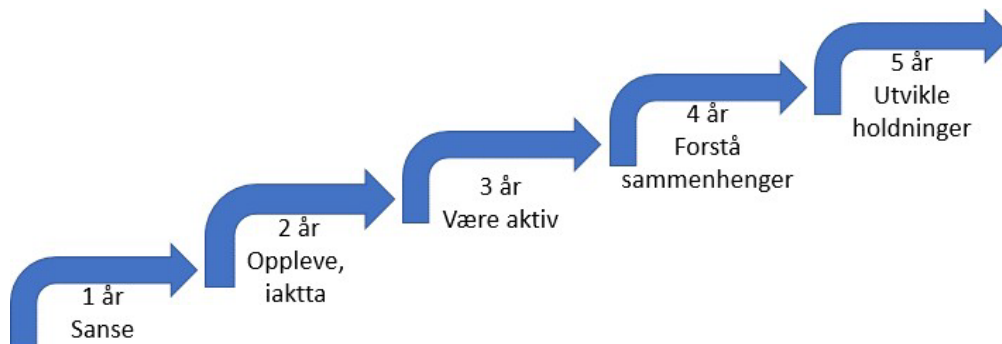
Treåringen går lengre turer, ser variasjoner i årstider og i naturen. Kan få en begynnende forståelse av sortering og gjenvinning av avfallet.

Trinn 4. 4 åringen – forstå sammenhenger

Har forstår sammenhenger som å kle seg etter været.

Trinn 5. 5 åringen – utvikle holdninger

Mestrer ulendt terreng. Føler ansvar for dyr og planter og deltar aktivt i arbeidet med såing og høsting.

Syngende barnehage

Sang gir trygghet og bygger vennskap. Grupper trenger trygghet, samkjøring og felles regler for å fungere bra. Sang “bryter isen”, skaper god stemning og styrker samholdet. I sangen synkroniserer vi oss i felle puls og melodi. Felles sangopplevelser stimulerer produksjonen av “kjærlighetshormonet” oxytosin som igjen fører til at vi stoler mer på hverandre, blir mer hjelpsomme og får mer lyst til å være sammen. Samtidig reduseres stresshormonet kortisol.

Vi blir født med en evne til å kommunisere uten ord, kun med stemme og kropp. Når barnet etter hvert lærer seg språk, så er det første de gjør å herme etter tonefall og lyder. Vi er med andre ord skapt til å uttrykke oss ved hjelp av sang og musikk og dette er noe av grunnen til at Myra barnehage blir en syngende barnehage fra høsten.

Samvær gjennom musikk i barnehagen styrker relasjonene og skaper trygghet og glede. Sangene kan også brukes aktivt som verktøy for å få barnehagehverdagen til å gå smidigere ved for eksempel overgangssituasjoner, på stelletbord, påkledning, ut på tur etc. I tillegg viser forskning at musikk fremmer god helse og læring. Sanger og regler styrker barnets utvikling på en rekke områder, som den språklige, motoriske, emosjonelle og sosiale. Så det er mange gode grunner til å synges i barnehagen.

Det betyr blant annet at vi har søkelys på sang og musikkglede gjennom hele barnehageforløpet. Vi har en felles forståelse for at sang kan brukes i absolutt alle situasjoner! Gleden over å synges sammen og samholdet det skaper er et mål i seg selv, men sang er også et godt virkemiddel når det gjelder andre fokusområder. Sang, rim og regler er for eksempel supert å bruke i språkopplæringen, både for de som har norsk som morsmål og for de som har det som andrespråk. Når man kan de samme sangene eller reglene kan man leke sammen, selv om man ikke snakker samme språk. Sang styrker i tillegg tilknytningen og den emosjonelle utviklingen, og både barn og voksne utvikler seg emosjonelt ved å bli kjent med de ulike følelsene som musikken fremkaller. Vi i Myra barnehage er stolte av å kunne kalle oss en syngende barnehage, og vi synes barna som går hos oss er virkelig heldige som får med seg den gaven som sang og musikk er. Samtidig gir dette oss muligheten til å dele musikk og sanger vi bruker og synges i barnehagen med dere foresatte. Gå inn på www.skattkammer.no og logg inn med passordet: musikkglede Så

får dere tilgang på mye flott materiell som dere selve kan bruke når dere synger med barna hjemme!

Sunnere barn

Rammeplanen for barnehagen sier at barnehagen skal ha en helsefremmende og forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Barnas fysiske og psykiske helse skal fremmes i barnehagen. Barnehagen skal være en arena for daglig fysisk aktivitet og fremme barnas bevegelsesglede og motoriske utvikling. Måltider og matlaging i barnehagen skal gi barna et grunnlag for å utvikle matglede og sunne helsevaner.

Målsettingen til Sunnere Barn er å bidra til å skape et bedre mattilbud i barnehagen, økt måltids glede for ansatte og barn gjennom å inkludere arbeid med mat og måltid i øvrig pedagogisk arbeid.

De fleste barn tilbringer mange timer i barnehagen, mange dager i uken, og mat og måltider er en viktig og sentral del av dagen. Ved måltidene henter barna ny energi, får en roligere stund, og sosial trening ved å vente på tur og berike ordforråd rundt mat. Måltidene skal fremme barnas utvikling og være en god og trygg arena for barna.

Barnas trafikk klubb – trygg trafikk

Barn har rett på en trygg og god oppvekst, der trafikk sikkerhet inngår. Trafikk sikkerhet er de voksnes ansvar, og vi er rollemødellere for den oppvoksende generasjon. Hvis holdninger og vaner etableres tidlig vil det være lettere å tenke trafikk sikkerhet videre i livet.

Barn er trafikantere hver dag, enten som passasjer, fotgjenger og etter hvert syklistere.

I rammeplanen står det «Gjennom arbeid med nærmiljø og samfunn skal barnehagen bidra til at barna utforsker ulike landskap, blir kjent med institusjoner og steder i nærmiljøet og lærer å orientere seg og ferdere trygt.»

Barnehagene i Rauma kommune skal bli sertifiserte som trafikk sikre barnehager. For å bli det så må man oppfylle en del kriterier. Det er å ha trafikk sikkerhet som tema gjennom hele året, god opplæring i barnehagen og et samarbeide mellom hjem og barnehage. Der man skal ha trafikk sikkerhet som et årlig tema på foreldremøtene.

Vi i Myra barnehage kommer aktivt bruke trygg trafikk sin “Barnas trafikk klubb” gjennom året.

Når vi går på tur med barnehagen er det ekstra viktig å bruke refleks vest, da synes alle bedre i trafikken. Hos oss på Myra bruker også de voksne i barnehagen refleks vest på tur med barnegruppen. I barnehagesammenheng er det refleks vest som er den beste løsningen, den gjør dere godt synlige i trafikken, er enkelt å bruke, lett å få av og på og kan vaskes. Det er bra at barna lærer at det er viktig å bruke refleks og hvorfor vi bruker refleks i tidlig alder.

HVORDAN JOBBER BARNEHAGEN MED DE SYV FAGOMRÅDENE

Fagområdene gjenspeiler områder som har interesse og egenverdi for barn i barnehagealder, og skal bidra til å fremme trivsel, allsidig utvikling og helse. Barnehagen skal se fagområdene i sammenheng, og alle fagområdene skal være en gjennomgående del av barnehagens innhold.

Barnehagens verdigrunnlag og formål skal gi retning for og prege arbeid med fagområdene, og barnas rett til medvirkning skal ivaretas. Barnas lek danner et viktig grunnlag for arbeidet med fagområdene. Barnehagen skal ta utgangspunkt i barnas engasjement og bidrag slik at arbeidet med fagområdene kan oppleves som en meningsfull og morsom del av barnas hverdag. Barnas interesse for fagområdene skal stimuleres, og barnehagen skal bidra til å etablere et lærende fellesskap som verdsetter ulike uttrykk og meninger. Barna skal utvikle kunnskaper og ferdigheter innenfor alle fagområder gjennom undring, utforskning og skapende aktiviteter. Barnehagen skal bruke ulikt materiell og utstyr, teknologi og digitale verktøy, spill, bøker og musikk i arbeidet med fagområdene. Fagområdene er i stor grad de samme som barn senere møter som fag i skolen.

Progresjonsplan for de syv fagområdene

Kommunikasjon, språk og tekst

Gjennom arbeid med fagområdet skal barnehagen bidra til at barna får utforske og utvikle sin språkforståelse, språkkompetanse og et mangfold av kommunikasjonsformer. I barnehagen skal barna møte ulike språk, språkformer og dialekter gjennom rim, regler, sanger,

litteratur og tekster fra samtid og fortid. Barnehagen skal bidra til at barn leker med språk, symboler og tekst og stimulere til språklig nysgjerrighet, bevissthet og utvikling. I barnehagen skal barna få mulighet til å erfare ulike formidlingsmåter av tekster og fortellinger, som kilde til estetiske opplevelser, kunnskap, refleksjon og møter med språk og kultur. Personalet skal invitere til utforsking av både muntlige språk og skriftspråk.

1-2 år	3-4 år	5-6 år
Skal ha erfaring med:	Skal ha erfaring med:	Skal ha erfaring med:
Bruke språk, dialog i rutine situasjoner. Kjenne igjen navnet sitt. Si enkle ord, 2 ords setninger. Bli lest for, se i bøker/eventyr. Uttrykke følelser og tanker. Forstå å øve på enkle beskjeder. Gjensidig samhandling.	Kunne både før og etter navnet sitt. Delta i rim, regler og sanger. Dialog over kortere tid. Lytte til hverandre. Høytlesing fra bildebøker og eventyr. Gjenfortelle. Motta en beskjed. Vente på tur.	Å skrive navnet sitt. Fortsettelse bok uten bilder. Motta to beskjeder. Opptre for andre. Føre dialog over tid. Lese og skriveretning.

Kropp, bevegelse, mat og helse

Barn er fysisk aktive og uttrykker seg mye gjennom kroppen. Grunnleggende motoriske ferdigheter og god helse utvikles i barnehagealder. Gjennom kroppslig mestring utvikler barn en positiv selvoppfatning og bevissthet om kropp og helse. Barnehagen skal bidra til gode vaner og sunt kosthold. Barnehagen skal legge til rette for at alle barn kan oppleve bevegelsesglede, matglede og matkultur, mentalt og sosialt velvære og fysisk og psykisk helse.

1-2 år	3-4 år	5-6 år
Skal ha erfaring med:	Skal ha erfaring med:	Skal ha erfaring med:
Krabbe, klatre, rulle, gyngje, kaste, gripe og ta. Å holde koppen/spise med skje. Kroppsbevissthet. Puslespill med knotter. Bevegelser til sanger. Å gå.	Hinke, hoppe, balansere, stupe kråke. Blyantgrepp og klippe. Å smøre brødkiver og vaske hender selv. Av og påkledning. Gå litt lenger i variert terreng. Respekt for at alle er forskjellige Egne følelser og selvbylde. Sette grenser for egen kropp og få respekt for andres kropp.	Kroppen. Kunne nødnumre og enkel førstehjelp. Tradisjonsleiker. Hoppe tau og kaste ball. Klatre. Matproduksjon. Hvor kommer maten ifra?

Kunst, kultur og kreativitet

Kreative aktiviteter er en del av barnehagens hverdag. Et mangfold av kulturuttrykk vil gi barn verdifulle inntrykk og lære dem å uttrykke seg gjennom de mange kulturelle språk.

Barnekulturen utvikles gjennom leken og barnehagens oppgave blir å utvikle, bevare og stimulere barnets nysgjerrighet og forskertrang, så rikt og allsidig som mulig. Gjennom kulturelle opplevelser og kulturelt mangfold skapes en felles berikelse for hele barnehagen..

1-2 år	3-4 år	5-6 år
Skal ha erfaring med:	Skal ha erfaring med:	Skal ha erfaring med:
Lek i sandkasse. Jul og påske pynt – tradisjoner. Eventyr. Musikk, rytme og dans. Rolle lek. Bilder på veggene. Lese og dramatisere korte eventyr. Navn på farger. Tilgang på musikk analogt og digitalt.	Dramatisere eventyr med enkle replikker. Lage figurer av naturmaterialer. Ha brukt rytme instrumenter. Male med ulike redskap på ulike materialer. Å tegne/male utfra fantasi og virkelighet. Delta i sang leker i større grupper.	Tegne, male konkrete motiv. Lage utstilling av egen kunst. Bruke ulike materiell. Lytt til ulike musikk sjangre. Kjenne til ulike flagg og kulturer.

Natur, miljø og teknologi

Naturen gir rom for et mangfold av opplevelser og aktiviteter til alle årstider og i all slags vær. Friluftaktiviteter og utelek er en del av barnehagens hverdagsliv. Nærmiljøet gir muligheter for ulike erfaringer når det gjelder å lære om samspill i naturen og mellom mennesket og naturen.

Barnehagen skal bidra til at barn får undre seg, eksperimentere, systematisere og samtale om fenomener i den fysiske verdenen og videre erfare hvordan teknikk kan brukes i leken og hverdagslivet. Opplevelser og erfaringer i naturen kan fremme forståelse for naturens egenart og barnas vilje til å verne om naturressursene, bevare biologisk mangfold og bidra til bærekraftig utvikling.

1-2 år	3-4 år	5-6 år
<p>Skal ha erfaring med:</p>	<p>Skal ha erfaring med:</p>	<p>Skal ha erfaring med:</p>
<p>Lek med vann, is og snø. Ulike årstider/vær. Se på bilder av kjente dyr, bli kjent med lydene de lager. Samle ting fra naturen. Miljøbevisst. Undre seg over det man finner i barnehagens område. Navn på insekter og dyr.</p>	<p>Faktabøker for barn (universet, hav og land, kroppen). Hvilken dag og måned er det. Generelt om årstider. Kjennskap til data/nettbrett.</p>	<p>Gå på tur. Ta vare på naturen. Kjenne navn på ulike blomster og trer. Kjennskap til nettbrett. Kjennskap til menneskets livssyklus.</p>

Etikk, religion og filosofi

Norge er i dag et flerkulturelt samfunn. Barnehagen skal reflektere og respektere det mangfoldet som er representert i barnegruppen, samtidig som den skal ta med seg verdier og tradisjoner i den kristne kulturarven. Barnehagen skal gi rom for undring og samtaler, og møte barnas spørsmål med respekt. Samtidig som at barnehagen skal bidra til å legge grunnlag for kritisk tenking og dømmekraft,

1-2 år	3-4 år	5-6 år
Skal ha erfaring med:	Skal ha erfaring med:	Skal ha erfaring med:
Hilse, vinke, å ha det. Være greie mot hverandre. Høytids tradisjoner. Turtaking. Oppleve medinnflytelse i barnehagen. Medvirkning.	Viljen til å vise omsorg/trøste hverandre. Respekt for voksne og andre barn. Tradisjoner i andre religioner. Filosofere sammen med barn om eksistensielle spørsmål.	Jul og påske budskapet. Tolerere hverandre og dets ulikheter. Kunne oppføre oss som vi skal (folkeskikk). Være undrende på livet.

Nærmiljø og samfunn

Barnehagen skal bidra til at barn møter verden utenfor familien med tillit og nysgjerrighet. Den skal legge vekt på å styrke kunnskap om og tilknytning til lokalsamfunnet, natur, kunst og kultur, arbeidsliv, tradisjoner og levesett. Gjennom barns erfaring med medvirkning i barnehagen får de en første kjennskap til demokratiske prinsipper. Slik utvikles tillit til egen deltakelse i, og påvirkning av

fellesskapet. Barnehage skal gi barna like muligheter, fremme likestilling og motvirke diskriminering, fordommer, stereotypier og rasisme Barnehagen skal utvikle forståelse for ulike tradisjoner og levesett. Det innebærer blant annet at vi blir kjent med at samene er Norges urbefolkning og får kjennskap til samiske fortellinger, sagn og andre deler av samisk kultur og hverdagsliv

1-2 år	3-4 år	5-6 år
Skal ha erfaring med:	Skal ha erfaring med:	Skal ha erfaring med:
<p>Gruppe tilhørighet.</p> <p>Hvem er her og hvem mangler i dag?</p> <p>Observere bil, båt, fly og lignende.</p> <p>Turer i nærmiljøet.</p> <p>17. mai feiring.</p> <p>Trafikk trening på tur.</p> <p>Besøke biblioteket.</p>	<p>Trafikk trening.</p> <p>Besøke stadion og Kammen.</p> <p>Forskjell gutter og jenter.</p> <p>Bli kjent med lokal kultur.</p> <p>Hvor i kommunen bor vi?</p> <p>Ulike familie former og levesett.</p>	<p>Lære om kommunen vår.</p> <p>Besøke brannstasjon, politi, ambulanse, miljøstasjon og rådhus/ordfører.</p> <p>Lære brannvern.</p> <p>Lære om ulike kulturer og nasjonale minoriteter i Norge/barnegruppen.</p> <p>Overgang barnehage/skole.</p>

Antall, rom og form

Lek er drivkraften i all læring, også i utviklingen av barns forståelse for matematiske begreper. Barna utforsker disse begrepene i leken, og leken utvider forståelsen ved at barna selv får være kreative å skapende. I arbeidet med antall, rom og form får barna erfaringer med klassifisering, ordning, sortering og sammenligning. Barnehagen skal legge til rette for at barna har tilgang til og tar i bruk ulikt materiell som spill, tellemateriell, klosser, teknologi, etc. Barnehagen skal synliggjøre sammenhenger og legge til rette for at barn kan utforske og oppdage matematikk i dagligliv, teknologi, natur, kunst og kultur.

1-2 år	3-4 år	5-6 år
Skal ha erfaring med:	Skal ha erfaring med:	Skal ha erfaring med:

<p>Snakke om likheter og ulikheter.</p> <p>Bruke regler/ellinger/eventyr med tall.</p> <p>Bruke tall begrep bevisst.</p> <p>Bruke preposisjoner bevisst (først, sist mellom).</p> <p>Telle til tre.</p>	<p>Telle til ti.</p> <p>Vite forskjell på lang/kort, stor/liten.</p> <p>Konstruksjonsle k. Enkle terningspill.</p> <p>Sortere.</p> <p>Rekkefølge.</p> <p>Få erfaring med vekt, antall og volum.</p> <p>Bruke digitale verktøy.</p>	<p>Kjenne igjen tallene opp til ti.</p> <p>Koble tallbegrep/antall.</p> <p>Kunne terning, flytte og telle.</p> <p>Begynnende kjennskap til klokka.</p> <p>Navn på former som sirkel, trekant, kvadrat, rektangel og oval.</p> <p>Bruke ulike måle redskaper.</p>
---	--	--